

Sygn. akt V CSK 504/21

POSTANOWIENIE

Dnia 29 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

w sprawie z powództwa G. Ś. D.

przeciwko G. S.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 grudnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 2 czerwca 2021 r., sygn. akt I ACa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od skarżącej na rzecz powódki 2700 (dwa tysiące
siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanej G. S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 2 czerwca 2021 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć

rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Zdaniem skarżącej w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące tego, czy obowiązkiem fachowego pełnomocnika wnoszącego środek zaskarżenia, zarzucającego wystąpienie nieważności postępowania polegającej na pozbawieniu strony możliwości obrony swoich praw i opisanej w art. 379 pkt 5 k.p.c. jest wskazanie działań, których możliwości podjęcia strona została pozbawiona w wyniku naruszenia przepisów postępowania przez Sąd pierwszej instancji, oraz, czy orzeczeniem ponad żądanie pozwu w rozumieniu art. 321 k.p.c. jest rozstrzygnięcie oparte na okolicznościach faktycznych ujawnionych w trakcie postępowania dowodowego, których prawdziwość zaprzecza powód w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji.

Kwestia dotyczące rozumienia art. 379 pkt 5 oraz art. 321 k.p.c. była przedmiotem wyjaśnień Sądu Najwyższego. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2020 r., II PZ 11/20, niepubl., wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2013 r., V CSK 181/12, niepubl., z dnia 1 kwietnia 2011 r., III CSK 220/10, niepubl.). Nie zachodzi potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym zakresie. Sformułowane przez skarżącą wątpliwości na tle wskazanych przepisów nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Wyartykułowane we wniosku kwestie są osadzone w okolicznościach sprawy, której dotyczą i są pytaniem w tej właśnie sprawie. Skarżąca, powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, polemizuje ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego, który nie podzielił zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 379 pkt 5 i art. 321 k.p.c. Skarżąca, formułując wątpliwości na tle wskazanych przepisów pominęła, że skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia służącym od orzeczenia wydanego przez Sąd drugiej instancji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że Sąd Najwyższy nie jest władny badać ważności (nieważności) postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Badanie takie - mające jednak charakter pośredni - jest natomiast możliwe w sytuacji, gdy skarżący w ramach drugiej podstawy kasacyjnej zarzuca Sądowi drugiej instancji naruszenie art. 378 § 1 w zw. z art. 386 § 2 k.p.c. przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2014 r., II PK 30/14, niepubl., zob. także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 81, z dnia 8 stycznia 1998 r., II CKN 553/97, OSP 1999, nr 7-8, poz. 138, z dnia 26 lutego 2002 r., I CKN 267/01, Biuletyn Informacji Prawnej 1993, nr 3, str. 4 i z dnia 11 stycznia 2006 r., III CK 328/05, „Monitor Prawniczy” 2006, nr 3, s. 115). Skarżąca zarzuciła w podstawie skargi kasacyjnej naruszenie art. 378 § 1 w zw. z art. 386 § 2 k.p.c., ale uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania poprzestała na sformułowaniu wątpliwości na tle art. 379 pkt 5 i art. 321 k.p.c., których naruszenia miał dopuścić się Sąd pierwszej instancji. Podstawy skargi kasacyjnej nie podlegają badaniu na tym etapie postępowania przed Sądem Najwyższym, w związku z czym o zasadności przyjęcia skargi

kasacyjnej do rozpoznania nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl., z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, niepubl., z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/06, niepubl.).

Zdaniem skarżącej istnieje potrzeba wykładni art. 379 pkt 5 w zw. z art. 156² k.p.c. wobec rozbieżności w orzecznictwie i rozstrzygnięcie, czy brak uprzedzenia przez Sąd rozpoznający sprawę o tym, że możliwe jest rozstrzygnięcie na innej podstawie prawnej niż wskazana przez powoda, skutkuje bezpośrednio nieważnością postępowania z uwagi na brak możliwości obrony praw przez stronę (brak możliwości bycia wysłuchanym), czy też strona skarżąca (reprezentowana przez fachowego pełnomocnika) musi udowodnić, że konstrukcja prawna przyjęta przez Sąd była nie do przewidzenia i tym samym nie miała możliwości obrony.

Wyartykułowana w uzasadnieniu wniosku potrzeba wykładni art. 379 pkt 5 w zw. z art. 156² k.p.c. ma charakter pozorny, ponieważ skarżąca nie wykazała, by związana z tym kwestia miała znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Skarżąca, argumentując przesłankę wymienioną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., pominęła, że to nie Sąd Apelacyjny a Sąd Okręgowy nie poinformował stron o możliwości orzeczenia na innej podstawie prawnej niż wskazana przez powoda. Jak wskazano wyżej, skarżąca zarzuciła w podstawie skargi kasacyjnej naruszenie art. 378 § 1

w zw. z art. 386 § 2 k.p.c., ale uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania poprzestała na wskazaniu potrzeby wykładni art. 379 pkt 5 w zw. z art. 156² k.p.c.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.